

teraction is - professional development of the teacher; assimilation of future teachers of specialized knowledge and skills, development of mental processes of students and their moral qualities. On the basis of the work of teachers, scientists identified the need to organize collective forms of student learning. The use of collective learning can achieve the best results is the preparation of future teachers.

Keywords: lecture, lecture and practical training system, methods of teaching, practical training, traditional training, forms of training.

УДК [378.147:332.2]:378.4(438)

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЗЕМЛЕВПОРЯДНИКІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Н.Г. РУСІНА, кандидат педагогічних наук, викладач,

В.О. ЛЮЛЬЧИК, кандидат сільськогосподарських наук, викладач,

Г.М. БУСЛЕНКО, викладач,

О.М. ПЕТРОВА, викладач

*Відокремлений структурний підрозділ «Рівненський коледж» Національного
університету біоресурсів і природокористування України*

E-mail: RusinaN@i.ua

Анотація. У статті представлено аспекти формування підприємницької компетентності майбутніх землевпорядників у процесі професійної підготовки. Обґрунтовано доцільність навчання майбутнього фахівця із землеустрою як підприємця. Розглянуто досвід використання проектних технологій у процесі формування підприємницької компетентності студентів-землевпорядників.

Ключові слова: компетентнісний підхід, підприємницька компетентність, проектна технологія, стартап-проекти.

Актуальність (Introduction). Аграрні перетворення, які відбулися в Україні за останні роки, дали змогу збільшити валове виробництво сільськогосподарської продукції. Проте це не сприяло соціально-економічному розвитку сільських територій та підвищенню рівня життя сільського населення. У Концепції розвитку сільських територій пропонується створення умов для забезпечення комплексного розвитку сільських територій в інтересах суспільства, що передбачає раціональне формування конкурентоспроможного багатогалузевого і багатоукладного сільського господарства, диверсифікованої сільської економіки, сприятливого середовища проживання на основі нарощування людського і соціального капіталу та розвитку партнерства держави та бізнесу [7].

Внаслідок цих дії та інших чинників змінюється місце і роль вищих аграрних навчальних закладів та наукових установ у суспільстві. Зростання ступеня інтеграції освіти, науки та інновацій працюватиме на вирішення найактуальніших проблем системи освіти, серед яких підвищення її якості та приведення структури підготовки кадрів у відповідність до реальних потреб приватного і суспільного секторів національної економіки. Результатом посилення зв'язку між навчальними, дослідницькими та інноваційними компонентами освітньо-наукової системи стане підготовка кадрів, краще пристосованих до роботи в умовах швидких змін і високої конкуренції, здатних проявляти ініціативу і брати на себе відповідальність [5].

Основною рушійною силою підприємництва є творча еліта, яка має якісну освіту, вміє втілювати знання в конкретні проекти, товари, послуги й володіє навичками, необхідними для інноваційної діяльності, тобто йдеться про закладання основ становлення нової суспільної інноваційно-підприємницької ментальності на основі використання

освітнього потенціалу безперервної системи освіти [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Теоретичне підґрунтя даної роботи склали науково-практичні дослідження сучасних вчених психологів, педагогів, філософів: Ю.Білової, Н.Балик., Н.Морзе, Г.Матукової, Г.Назаренка, О.Романовського, А.Філіпенко та зарубіжних дослідників Б.Карлофа, А.Маслоу, Б.Клифорда.

З теоретичних позицій вчених, підприємницькі здібності як найскладніша для сприйняття і, як наслідок, як найменше аналізована, частина ресурсів людини, це спеціальні здібності, визначальні можливості людини успішно займатися підприємницькою діяльністю. Це здібності, які є особливим видом людського капіталу представленою діяльністю координації і комбінування всіх основних чинників виробництва [12, с.16].

У відомій праці зарубіжного вченого Б. Карлофа «Деловая стратегия» чітко описано психологічні особливості підприємця. До таких автор відносить самостійність в прийнятті рішень, схильність до нового, відкритість до критики, вимогливість до себе, спроможність до праці з партнерами [6, с.32-83].

Фізичні особи (індивідууми) можуть отримувати підприємницьку освіту та брати участь у навчанні підприємництву та професійній підготовці підприємницьких кадрів у різні періоди їхнього життя, і ця освіта, навчання і професійна підготовка можуть здійснюватися різним способом (приймати різні форми) [11].

Підприємницьку освіту розглядають сьогодні як невід'ємну складову бізнес-освіти. З огляду на існуючу практику навчання у розвинутих країнах світу протягом усього життя, виокремлюють наступні етапи організації (надання) підприємницької освіти [8]:

Етап 1. Первинна підготовка до підприємницької діяльності в середній школі, що орієнтує молодь і широкі верстви населення на підприємницьку діяльність. Надання основ бізнес-освіти в середній школі відбувається за допомогою позааудиторних та елективних курсів.

Етап 2. Поглиблена підготовка підприємців і керівників малого, середнього, великого бізнесу: професійне навчання у вищих навчальних закладах (підготовка молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів, магістрів); підготовка керівників вищого рівня у галузі управління бізнесом.

Етап 3. Навчання упродовж життя (безперервна освіта), підвищення кваліфікації, перепідготовка, здобуття додаткових спеціальностей (післяшкільна і післядипломна освіта, курсове навчання, тренінги, консультації).

Більшість складових компетентності фахівця формуються і розвиваються в процесі навчання у вищих навчальних закладах. Тому набуття підприємницької компетентності фахівців із землевпорядкування здійснюється під час професійної підготовки – це шлях до вирішення суперечності між соціально-економічною потребою суспільства у формуванні нової формації працівників, здатними застосовувати оригінальний підхід до оцінки й реалізації різних професійних і життєвих завдань та їхньою недостатньою підготовленістю в цьому аспекті.

Мета (Purpose) статті висвітлення аспектів формування підприємницької компетентності у майбутніх фахівців із землеустрою, які базуються на стратегії активного навчання.

Методи (Methods). У процесі написання статті були використані різні методи дослідження. Так, аналіз філософської, психолого-педагогічної, науково-технічної літератури з проблеми формування підприємницької компетентності майбутніх землевпорядників. Системний підхід і логічні методи дали змогу визначити технології активного навчання, зокрема технології проектного навчання, у практику професійної підготовки фахівця з землеустрою як науковця та підприємця.

Для дослідження було використано значну кількість інформаційних джерел, основу яких становлять фундаментальні положення зарубіжних та вітчизняних вчених про основні положення компетентнісного підходу, статті.

Результати (Results). Комплексний розвиток сільських територій є стратегічною метою державної аграрної політики в Україні. Розвиток сільських територій прямо залежить від якості управління трудовим потенціалом. Особливим акцентом такого управління виступає формування підприємницьких компетенцій. Адже, у широкому сенсі «підприємницька компетентність» розглядається як модель поведінки, що ґрунтується на творчому, інноваційному підході до будь-якого виду трудової діяльності або повсякденних життєвих завдань [1, с.12].

Варто відмітити, що наявність підприємницької компетентності дає змогу особистості знаходити та застосовувати оптимальне поєднання ресурсів у процесі виробництва, створювати і впроваджувати в економічне життя суспільства інновації, йти на певний ризик, необхідний для виконання поставленої мети. Успіх підприємницької діяльності пов'язаний із самоорганізованістю, діловими та особистісними якостями підприємця, ефективністю управління бізнесом. Важливими є лідерські якості, уміння розв'язувати конфліктні ситуації, приймати рішення в умовах невизначеності, працювати у команді, стимулювати й мотивувати зусилля працівників, створювати організаційні структури [9, с.10].

Формування в особистості підприємницької компетентності відбувається під впливом неперервної економічної освіти, у процесі професійної освіти, а згодом – і професійної діяльності [2].

У проведеному дослідженні дотримуємось думки сучасних науковців Н. Морзе та Н. Балик, що підприємницька компетентність – це інтегрована якість особистості, яка проявляється у мотивованій здатності до творчого пошуку, реалізації нових ідей та дає змогу вирішувати різноманітні проблеми у повсякденному, професійному, соціальному житті [9, с.11].

Основою формування підприємницької компетентності у майбутніх фахівців землеустрою може виступати технологія проектного навчання. Вона спрямована на оптимізацію процесу професійного становлення особистості студента з метою вироблення готовності творчо й ефективно вирішувати поліфункціональні завдання за рахунок свого мислення й способів організації власної діяльності. Дана технологія реалізується: на заняттях навчальних дисциплін економічного напрямку; під час курсового і дипломного проектування; науково-дослідної роботи студентів.

Будь-який навчальний проект, незалежно від типу, має однакову структуру. На основі теоретичних положень та практичної діяльності можна навести основні етапи проектування [1, с.13]:

1. Анкетування студентів і формування команд, а також виявлення лідерів команд, розподіл студентів за групами на основі особистісно-орієнтовного навчання.
2. Представлення найбільш привабливих для студентів сторін виконання проекту (теоретичні знання та практичні навички, матеріальна зацікавленість при доведенні проекту або наукових досліджень до результату та ін.).
3. Розподіл команд за проектами.
4. Постановка цілей, завдань проектів та створення умов для мотивації студентів (розробляються спільно викладачами й розробниками-партнерами).
5. Виявлення підприємницької ідеї проектів, а також зв'язків економічних основ з дисциплінами напряму при тьютерській участі викладача.
6. Планування змісту проекту та розподіл обов'язків між членами команди.
7. Розробка змісту проекту, його теоретичний опис. Тут можливі два варіанти: зміст проекту і теоретичний опис розробляються викладачами; зміст проекту і теоретичний опис розробляються студентами, обговорюються в команді і затверджуються викладачами.
8. Складання лідерами проектів розкладу перевірок результатів роботи команд.
9. Економічно-розрахункова частина й маркетингове прогнозування проекту.
10. Практична реалізація проекту.

11. Презентація й захист проекту.

12. Підготовка статті чи доповіді на студентській конференції, а також участь у бізнес-конкурсах, бізнес-фестивалях та ін.

Так, освітньо-професійною програмою підготовки землевпорядників передбачено цикл економічних дисциплін, а саме «Економіка, організація і планування с/г виробництва», «Основи підприємництва і управлінської діяльності» (табл.1).

Таблиця 1

Характеристика навчальних дисциплін

№	Назва дисциплін	Всього годин	кількість годин				Самостійна робота	КР, КП, ДП	Навчальний курс	поділ практик	Розподіл годин		Форми контролю	
			аудит. за робоч. планом	з них							I сем. 10 тижнів	II сем. 12 тижнів	I сем.	II сем.
				лекції	лаб. -прак.	поділ								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Навчальні дисципліни														
1	Економіка, організація і планування с/г виробництва	108	60	32	28	-	48	10	2		32	28	-	екз.
2	Основи підприємництва і управлінської діяльності	108	54	40	14	-	54		4		30	24	-	зал.
Всього		216	114	72	42	-	102	10	-	-	62	52	-	-

На практичних заняттях з навчальної дисципліни «Економіка, організація і планування с/г виробництва» викладачі використовують тип проекту «ПРОЕКТ-ЗАДАЧА», що передбачає поділ студентів на команди, які працюють над проектами, вибраними викладачем, і використовують розроблену ним методику. Наприклад, визначення основних економічних показників агроформувань. У такого роду проектах мотивація студентів і розвиток навичок мінімальні. Вибір такого типу обґрунтований тим, що студенти навчаються на другому курсі і тільки знайомляться із методикою проектування.

«Основи підприємництва і управлінської діяльності» майбутні землевпорядники вивчають на четвертому курсі. Основним видом проектної технології, який застосовують на заняттях даної дисципліни є «ПРОЕКТ-ДИСЦИПЛІНА». Викладач визначає предметну галузь проекту, а також загальний підхід до його реалізації. Однак студенти самі вирішують, якими проектами займатися, і розробляють стратегію їх реалізації. Прикладом такого проекту є розробка установчих документів для реєстрації різних видів суб'єктів господарської діяльності.

Професійна підготовка фахівців із землеустрою передбачає курсове та дипломне проектування. Курсове навчання складається із курсової роботи з навчальної дисципліни «Економіка, організація і планування с/г виробництва» та курсового проекту «Землевпорядного проектування».

Під час розробки курсової роботи студенти-землевпорядники набувають таких підприємницьких умінь як: уміння вибору та створення бізнес-плану; уміння досліджувати ринок з метою просування товару чи послуг; уміння презентацій себе як підприємця та результатів своєї праці; комунікативні вміння.

Курсовий проект «Землевпорядного проектування» допомагає набути такі підприємницькі уміння з користування новітніми технологіями та досягненнями науково-технічного прогресу. Адже, розробка такого проекту здійснюється за допомогою автоматизованих методів землевпорядного виробництва. Під час роботи над проектом студенти знайомляться із правовими основами створення різних видів агроформувань, умовами надання у користування земельних масивів для проведення підприємницької діяльності,

методами економіко-математичного моделювання організації сільськогосподарського виробництва у відповідності до техніко-економічних показників господарств, вимогами вибору найкращого проектного рішення.

Дипломне проектування як завершальна стадія у професійній підготовці землевпорядників допомагає набути підприємницьких компетенцій особистості, а саме: переконання у корисності своєї справи для суспільства; здатність створювати команду одноподумців і працювати з нею; сприйняття власного бізнесу як справи свого життя, захоплюючої творчості, форми самовираження; визначення необхідності конкуренції, до плідного співробітництва; повага до законів, соціального порядку, державної влади; здатність оцінювати новаторські дії інших, їхній підприємницький потенціал.

Основною формою наукової роботи студентів-землевпорядників, що виконується у позааурочний час, є участь студентів у наукових дослідженнях. Формами такої творчої роботи є студентські КБ, наукові гуртки, дослідницькі бюро, науково-виробничі загони. Така науково-дослідна діяльність студентської молоді дозволяє як найповніше проявити індивідуальність, творчі здібності, готовність до самореалізації особи [4, с.129]. Робота наукового гуртка здійснюється як за індивідуальними планами так і колективно. Прикладом колективної наукової діяльності є розробка бізнес планів сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів у формі «СТАРТАП –ПРОЕКТУ». Студенти практично самостійно вибирають сам проект і підхід до його реалізації. Адже, Стартап передбачає наявність якоїсь інновації, наприклад, заснованої на новій технології, або інновації в бізнес-процесах, або адаптується рішення, якого до цього не було на локальному ринку. Це означає, що розробник-студент перебуває в стані високої невизначеності. Тобто він мусить припускати, хто може стати клієнтами і партнерами, на чому саме можна заробити, але часто це лише припущення. Відповідно, інструментарій і кроки, які потрібно буде зробити, дещо відрізняються від традиційного бізнесу [9, с. 14].

Важливим елементом формування підприємницької компетентності є включення студентів у соціальну проектну діяльність. Метою такої діяльності стало створення умов для розвитку соціальної активності, успішної соціалізації та розвитку творчого потенціалу молоді, підтримки та реалізації студентських ініціатив через проектну діяльність, орієнтація студентських робіт на гармонізацію взаємодії особистості, соціуму, навколишнього середовища.

Прикладом цього є проведення конкурсу на кращий бізнес план зі створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на селі серед студентів ВНЗ Міністерства аграрної політики та продовольства України та Всеукраїнський конкурс «Освіта VS Робота: краща аграрна практика – 2015».

Позитивним наслідком роботи викладачів у впровадженні методу проектів з метою підготовки спеціалістів із землеустрою як науковців та підприємців стала зміна типу взаємодії викладач – студент. Її можна охарактеризувати як сприяння навчанню і творчості студентів. Викладачі використовують знання про дисципліну, навчання і технології для сприяння навчанню студентів, їх підприємливості та інноваціям у реальному світі. У процесі створення проектів викладачі надають підтримку творчому та інноваційному мисленню і підприємницькій винахідливості студентів; залучають студентів до вивчення і вирішення реальних проблем з використанням цифрових інструментів і ресурсів; заохочують рефлексію студентів з використанням засобів спільної роботи з метою реалізації творчих процесів; спільно створюють знання разом зі студентами та колегами [9, с. 16].

Висновки і перспективи (Discussion). При впровадженні компетентного підходу одним з головних чинників є формування зацікавленості студентів у самому процесі отримання знань та орієнтації на результат. Робота над проектами дозволяє сформувати підприємницькі компетенції, практичні навички міжособистісної компетенції і професійні компетенції завдяки встановленню економічної основи проекту та зв'язків дисциплін напрямку з тематикою проекту.

Перспективним напрямом подальших досліджень можна вважати розроблення

моделі формування підприємницьких компетентностей у фахівця із землевпорядкування та її апробування у навчальному процесі; впровадження і перевірку ефективності науково-методичного забезпечення в навчальному процесі вищих навчальних закладів.

Список використаних джерел

1. Білова Ю.А. Деякі аспекти формування підприємницької компетентності майбутніх економістів у процесі професійної підготовки / Ю.А. Білова // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Бердянськ, 2015. – Вип.1. –С.10-14
2. Білова Ю. А. Поняття та структура підприємницької компетентності майбутніх фахівців економічного профілю / Ю. А. Білова // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. – 2013. – Вип. 7. – С. 15-17. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2013_7_7
3. Добренко І. Розвиток здатності молоді до підприємництва: теоретичний аспект / І. Добренко // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: Науково-методичний журнал, 2003. – Випуск 3-4. – С. 58-64.
4. Журавська Н.С. Методологія і методика навчання спеціальних дисциплін: [монографія] / Н.С. Журавська . – Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – 360 с.
5. Інноваційні дослідницькі університети як чинник модернізації освітньо-наукової сфери та розбудови суспільства знань. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1427/>
6. Карлоф Б. Деловая стратегия Концепция, содержание, символы. / Б. Карлоф. – М.. Экономика, 1991. – 239 с.
7. Концепція розвитку сільських територій від 23 вересня 2015 р. № 995-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995-2015-%D1%80>
8. Матукова Г.І. Характерні риси підприємницької освіти: тенденції та закономірності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Apdup/2011_2/2-5-46.pdf
9. Морзе Н.В. Шляхи формування підприємницької компетентності майбутніх інформатиків / Н.В. Морзе, Н. Р. Балик // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах, 2015. - № (1). – С. 8-17.
10. Назаренко Г.А. Формування підприємницької компетентності учнів загальноосвітніх навчальних акладів у відповідності до вимог нових державних стандартів: [метод. посібник] / Г.А. Назаренко. – Черкаси: ЧОІПОПП, 2014. – 68 с.
11. Романовський О. О. Вплив підприємництва, підприємницької освіти та підприємницьких університетів на національне економічне зростання (зарубіжний досвід) / О. О. Романовський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1707>
12. Філіпенко А.В. Готовність молоді до підприємницької діяльності як філософсько-педагогічна проблема /А.В. Філіпенко ВІСНИК НТУУ “КПІ”. Філософія. Психологія. Педагогіка, 2009. – Випуск 3. – С.13 -18.

References

1. Bilova, Y. A. (2015) Deiaki aspekty formuvannia pidpriemnytskoi kompetentnosti maibutnikh ekonomistiv u protsesi profesiinoi pidhotovky [Some aspects of entrepreneurial competence of economists in the process of professional training] Scientific notes Berdyansk State Pedagogical University. Teaching Science collection of scientific works, 1, 10-14
2. Bilova, Y. A. (2013) Poniattia ta struktura pidpriemnytskoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv ekonomichnoho profiliu [The concept and structure of the entrepreneurial competence of future specialists in economics] Update the content, forms and methods of training and education in educational institutions, 7, 15-17. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2013_7_7
3. Dobrenko, I. (2003) Rozvytok zdatnosti molodi do pidpriemnytstva: teoretichni aspekt [Theoretical grounds of the development of youth's aptitude to enterprising] Continuing profession-

al education: Theory and Practice: Scientific-methodical journal, 3/4, 58-64.

4. Zhuravska, N. S. (2012) Metodolohiia i metodyka navchannia spetsialnykh dystsyplin: [Methodology and methods of teaching special subjects]. Nizhin: Publisher PP Lysenko M.M., 360.

5. Innovative research universities as a factor in the modernization of education and research sector and building the knowledge society. Policy Brief. Available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/1427/>

6. Karlof B. (1991) Delovaia stratehiia Kontseptsyia, sodержanye, symvol. [Business strategy concept, content, characters]. Moscow: Economics, 239.

7. Concept of Rural Development of 23 September 2015, the. Number 995-p. Available at : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995-2015-%D1%80>

8. Matukova H.I. Characteristics of entrepreneurship education: trends and patterns. Available at: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Apdup/2011_2/2-5-46.pdf

9. Morze, N.V., Balyk N. R. (2015) Shliakhy formuvannia pidpriemnytskoi kompetentnosti maibutnykh informatykyv [The ways of formation of entrepreneurial competence of Informatics]. Computer science and information technology in schools, 1, 8-17.

10. Nazarenko, H.A. (2014) Formuvannia pidpriemnytskoi kompetentnosti uchniv zahalnoosvitnykh navchalnykh akladiv u vidpovidnosti do vymoh novykh derzhavnykh standartiv [Formation of entrepreneurial competence of students of secondary schools in accordance with new state standards]. Cherkassy: ChOIPOPP, 68.

11. Romanovskiy, O. O. The impact of entrepreneurship, business education and entrepreneurial universities to national economic growth (foreign experience) Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1707>

12. Filipenko A.V. Hotovnist molodi do pidpriemnytskoi diialnosti yak filosofsko-pedahohichna problema [The willingness of young people to entrepreneurship as a philosophical and pedagogical problem] Visnyk of NTUU "KPI". Philosophy. Psychology. Pedagogics, 3,13-18.

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ЗЕМЛЕУСТРОИТЕЛЕЙ В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ

Н. Г. Русина, В.А. Люльчик, Г.М. Бусленко, О.М. Петрова

Аннотация. В статье представлены аспекты формирования предпринимательской компетентности будущих землеустроителей в процессе профессиональной подготовки. Обоснована целесообразность обучения будущих специалистов землеустройства как предпринимателей. Рассмотрен опыт использования проектных технологий в процессе формирования предпринимательской компетентности студентов-землеустроителей.

Ключевые слова: компетентностный подход, предпринимательская компетентность, проектная технология, стартап-проекты

SOME ASPECTS OF BUSINESS COMPETENCE OF SURVEYORS DURING VOCATIONAL TRAINING

N.G. Rusina, V.O. Liulchik, H.M. Buslenko, O.N. Petrova

Abstract. This article presents aspects of entrepreneurial competence of surveyors during training. The necessity of training future professional land management as an entrepreneur. The experience using design technology in the process of entrepreneurial competencies students surveyors.

Keywords: competence approach, business competence, design technology, start-up projects.